พุทธทาส กับ มหายาน (เซ็น)

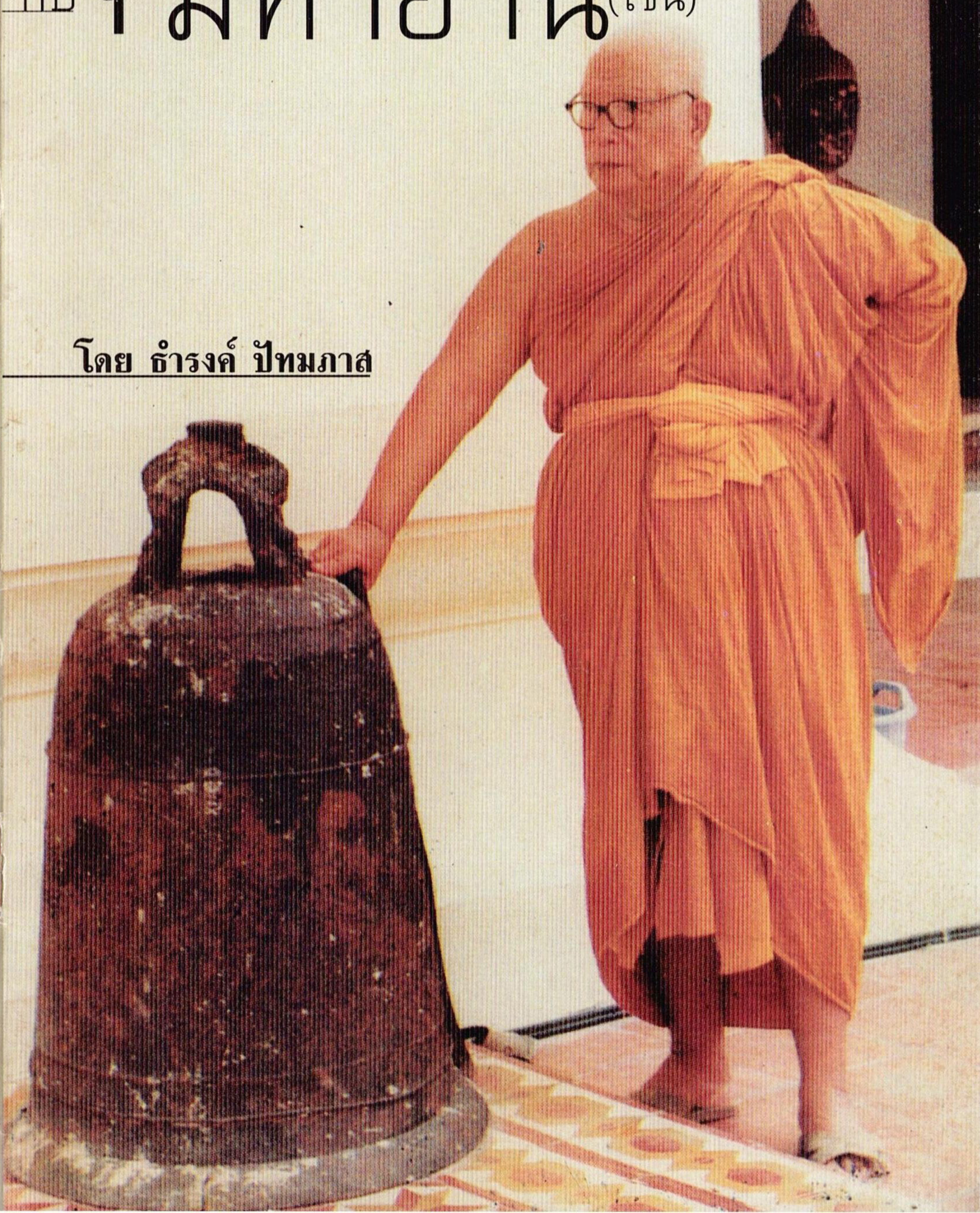

โดย ธำรงค์ ปัทมภาส

อภินันทนาการ

จาก

ร้านสอาดเสวย

1299 ถนนเจริญนคร แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน

กทม.10600 โทร.439-3960

ส.ค.ส. ....

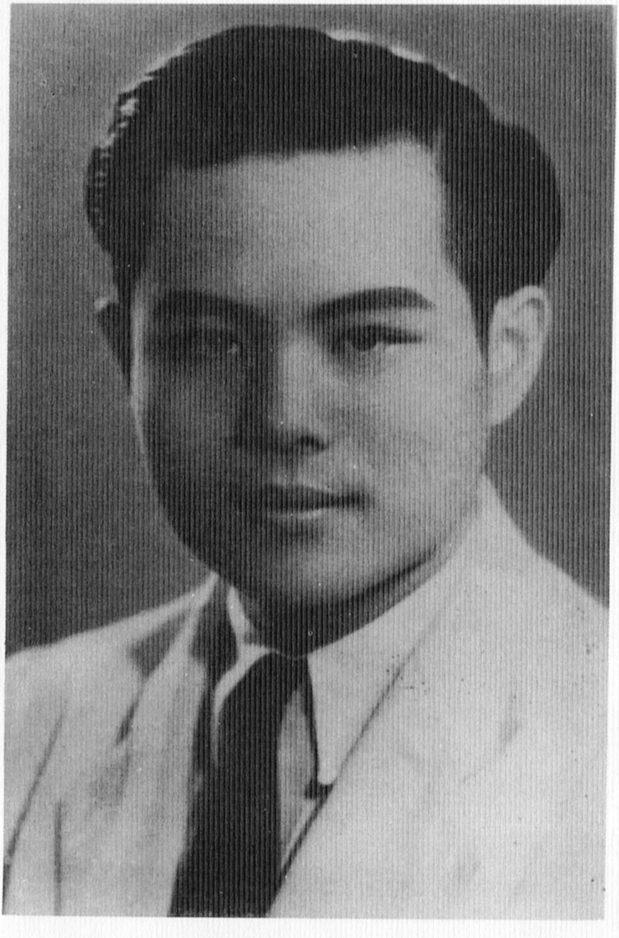

ธ.ธีรทาส ถ่ายก่อนอายุ ๒๕ ปี
ตอนไปพบท่านอาจารย์สวนโมกข์ อ.ไชยา
(สวมเสื้อนอกวันสุดท้ายของชีวิต อายุ ๒๓ ปี)

พุทธทาส
กับ
มหายาน (เซ็น)

โดย

ธำรงค์ ปัทมภาส

สุขภาพใจ

พุทธทาสกับมหายาน (เซ็น)
โดย ธำรงค์ ปัทมภาส

จัดพิมพ์โดย สนพ.สุขภาพใจ
บัญชา เฉลิมชัยกิจ
เจ้าของและผู้จัดการ

พิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม 2543

คณะที่ปรึกษา เกียรติ ปรีชญาศิลปวุฒิ, กิตติ ปิยพสุนทรา
คณะผู้จัดทำ นาถยา กัลโยธิน, จันทนา พาณิชย์กุล, ภัทรา นันทกาญจน์, อุไร จันทร์ทอง, วิวัฒน์ จิรวิทยาภรณ์
ออกแบบปก ประนอม เสือแคล้ว
ฝ่ายการตลาด สุมิต มะลิหอม
ตลาดพิเศษ ศุภวรรณ คุ้มภัย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
ธำรงค์ ปัทมภาส
พุทธทาสกับมหายาน (เซ็น). -- กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, 2543.
32 หน้า.
1. นิกายเซน. 2. พุทธศาสนา. -- มหายาน.
I. ชื่อเรื่อง.
294.3927
ISBN 974-7736-43-8

จัดจำหน่ายโดย
สายส่งสุขภาพใจ
14/349-350 หมู่ 10 ถ.พระราม 2 (ซอย 38)
แขวงบางมด เขตจอมทอง กทม. 10150
☎ 415-2621, 415-6507, 415-6797
โทรสาร 416-7744

พิมพ์ที่ หจก. เอมี่ เทรดดิ้ง
14/370 หมู่ 10 ถ.พระราม 2 (ซอย 38)
แขวงบางมด เขตจอมทอง กทม. 10150
☎ 415-2621

จากสารสยาม
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๘ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๓

บทที่ ๑

พุทธทาสกับมหายาน (เซ็น)

โดย ธำรงค์ ปัทมภาส

"ธีรทาส" หรือคุณธีระ วงศ์โพธิ์พระ เจ้าของงาน ***ศิษย์โง่ไปเรียนเซ็น*** เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการจัดพิมพ์เผยแพร่ผลงานของปราชญ์มหายานท่านสำคัญๆ ของเมืองไทยและรู้จักมักคุ้นกับท่านพุทธทาสเป็นอย่างดีในแง่การศึกษาทางมหายานวิทยา ปัจจุบัน "ธีรทาส" ปักหลักใช้โรงเจแห่งหนึ่งย่านคลองเตยเพื่อเผยแพร่ธรรมทาน

อาจารย์ได้คุยกับท่านพุทธทาสเรื่องเซ็น เรื่องมหายานอย่างไรบ้าง

ผมพบท่านพุทธทาสที่เชียงใหม่ เมื่อผมมีอายุ ๒๓-๒๔ และที่กรุงเทพฯ ตอนนั้นท่านมาอบรมผู้พิพากษาที่กรุงเทพฯ ทุกปี มาทีหนึ่งก็เดือนหรือเดือนกว่า ผมติดตามบริการท่าน

ตอนพบท่านท่านก็ดีใจ ผมบอกท่านว่า ***สูตรของเว่ยหล่าง*** ที่ท่านอาจารย์แปลเตี่ยสอนผมตั้งแต่อายุ ๘-๙ ขวบแล้ว ท่านก็แปลกใจ “๘-๙ ขวบ เตี่ยสอน สอนยังไง” ผมก็ท่องโศลก “กายคือต้นโพธิ์ ใจคือกระจกเงาใส...” ให้ฟัง ท่านก็ถามต่อว่า “ทำไมเมืองไทยรู้เรื่องเซ็นตั้งแต่โน่นเหรอ” ผมบอก “ใช่ เขามาก่อนเตี่ยผมแล้ว อาจารย์ที่มาแล้วสอนไม่ได้ ไม่อาจถ่ายทอดเป็นภาษาไทย เพราะพูดจีนกลาง ตอนนั้นสมัยรัชกาลที่ ๕ ตอนปลาย จีนกลางใช้ไม่ได้ รวมทั้งแต้จิ๋ว ฮกเกี้ยน”

มีพระอาจารย์เซ็นมาจากเมืองจีน ๓ องค์ ยังค้นชื่อที่แน่ชัดไม่พบ แต่พอจะได้หลักฐานเค้ามูลบ้างแล้ว พวกนี้มาถึงก็ปลงสังขารตกว่า ถ้าสอนได้ก็สอน สอนไม่ได้ก็เอาตัวรอดดับขันธ์ไป ไม่กลับเมืองจีน นี่รุ่นเก่าๆ บอกต่อๆ มาว่าอาจารย์ ๓ องค์หายไปในเมืองไทยได้อย่างไร

๑. รูปหนึ่งไปนั่งดับแห้งตายอยู่ในถ้ำเขาน้อย ท่าม่วง (กาญจนบุรี) พี่สาวผมทันเห็นองค์นี้ตอนอายุ ๙ ขวบ ช่วงนั้นฝนไม่ตกมา ๓-๔ ปี ชาวบ้านหาว่าหลวงพ่อนั่งแห้งที่อยู่บนถ้ำ ทำให้ฝนไม่ตกแห้งแล้งไป จึงอัญเชิญมาเข้ากองฟืนซะ แต่ศพนั่งไม่เน่า เพราะเซ็นเก่งเรื่องนี้เขามีสูตรวิธีทำได้ แต่พวกฉันไม่กล้าแปล เพราะกลัวคนนำแบบไปฆ่าตัวตาย
๒. หลวงพ่อพวงโพธิ์ อยู่ในถ้ำเมืองกาญจน์ พระยิ้งฮ้วง วัดมังกรบุปผาราม จันทบุรี ธุดงค์เข้าไปในแดน

พระยิ้งฮ้วง
วัดมังกร
บุปผาราม

กะเหรี่ยง มีกะเหรี่ยงที่พูดภาษาไทยได้บอกว่า มีถ้ำแปลกเขาบอกว่าคนนั่งตายนอนตายตัวแห้งแข็ง พระท่านก็สงสัยว่าเป็นไปได้อย่างไร เข้าไปแล้วไม่ออก (เรื่องนี้ในฝ่ายเซ็นมีคำว่า "ป่าช้าเซ็น" เข้าไปแล้วไม่ออก หมายถึงตั้งใจเข้าไปตาย) ท่านก็เลยให้กะเหรี่ยงคนนั้นพาไป และถ่ายรูปหลวงพ่อพวงโพธิ์ออกมาได้ ศพนั่งแห้งจนนึกว่าปั้น แทบไม่น่าเชื่อ เรื่องนี้ทำให้พอจะจับเค้าได้ว่า สมัยก่อน พระมหายานมาเมืองไทย ก็จะเข้าเมืองกาญจน์หมด

๓. อีกองค์หนึ่ง มีเชื้อพระวงศ์ชื่ออะไรก็จำไม่ได้ บอกว่าปู่ของเขาแล่นเรือออกไปทางสมุทรปราการ ยิงนกตกปลาเล่น พอลองเอากล้องส่องทางไกล ไปเจอพระนั่งนิ่งอยู่ไกลๆ อีก ๕ วันกลับมา ก็ยังเห็นพระนั่งอยู่อย่างนั้น จึงแวะไปดู สืบรู้ว่า เป็นพระมาจากเมืองจีน ท่านบอกว่าตั้งใจจะลาโลกแล้ว เพราะเจตนาจะมาสอนธรรมในเมืองไทยแต่ไปไม่รอด เพราะติดเรื่องภาษา

เจ้าองค์นั้นจึงนิมนต์หลวงพ่อไปอยู่กรุงเทพฯ แล้วบอกว่าจะช่วยหาวิธีถ่ายทอดธรรมะให้ แต่อยู่ได้ไม่ถึง ๒ อาทิตย์

ท่านก็บอกว่าอยากจะกลับที่เดิม ไม่ช้าพระรูปนั้นก็มรณภาพไป

นี่เป็น ๓ องค์ที่ได้เค้ามูลว่าเป็นพระเซ็นแน่ๆ

ท่านพุทธทาสรับฟังแล้วว่าอย่างไรบ้าง

ผมก็เล่าให้ท่านฟังว่า เตี่ยผมเรียนเซ็นสายอุบาสกมาจากเมืองจีน มาเมืองไทยก็ไม่อาจถ่ายทอดหนังสือที่หอบมาด้วยได้ เพราะว่าหนังสือรุนแรงเกินไป สภาพการณ์ทั่วไปยังรับไม่ได้ คุณเสถียร โพธินันทะ ยังมองเลยว่ายุคนั้นยังรับไม่ได้ เพราะถือเป็นของต่างด้าว มาอยู่ในสมาคมต่างด้าว เอาออกไปไม่ได้ เลยต้องรอกาลเวลาเป็นขั้นตอน

เมื่อท่านแปล ***เว่ยหล่าง*** แล้ว ก็มาแปล ***คำสอนฮวงโป*** พอแปลเสร็จเมื่ออบรมผู้พิพากษาก็เอามาด้วย มาหาหมอตันม่อเซี้ยง ตรวจสอบกับภาษาจีนทุกตัวอักษร ๑ เดือนเต็มทุกๆ คืนจากสี่ทุ่มถึงตีหนึ่ง ฉัน ๓ คน คือ หมอตันม่อเซี้ยง เจ้าคุณพุทธทาส และฉันจะมาตรวจทุกตัวอักษร หมอตันม่อเซี้ยงอ่านก่อนแล้วแปล เจ้าคุณฯ ก็เอามาเทียบ ***ฮวงโป*** จึงแปลได้ดีที่สุด ใกล้ภาษาจีนที่สุดเทียบตรวจกันอยู่เดือนกว่าๆ จึงเสร็จ กลางวันท่านอบรมผู้พิพากษา กลางคืนมาที่วัดปทุมคงคา นี่เป็นความจริง แต่ตอนนั้นไม่ได้เอ่ยถึงชื่อหมอตันม่อเซี้ยง ฉันมาจัดพิมพ์ถึงได้จารึกไว้ ส่วนต้นฉบับ ***ฮวงโป*** หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์ (สวัสดิวัฒน์) เอาไปให้เจ้าคุณฯ แล้วหมอตันม่อเซี้ยง แปลเป็นภาษาไทยให้เจ้าคุณฯ ฟัง ท่านก็ยังฉงน ผมก็แก้ไขเพิ่มเติมบางอย่างว่าอย่างนี้ๆ เจ้าคุณฯ ก็งงว่า “ธีระรู้ได้อย่างไร” ผม

บอก "เตี่ยผมอธิบายให้ฟังตั้งแต่เก้าขวบ สิบสองขวบ แต่ผมรู้แบบนกแก้วนกขุนทอง ท่องเป็นคาถากันผี ผู้ใหญ่เขาบอกแบบนั้น"

อาจารย์เคยได้ยินไหม ที่ท่านพุทธทาสพูดว่าทำไมถึงมาสนใจในเรื่องของเซ็น

ท่านมองว่าปรัชญาขงจื๊อเป็นขั้นโลกีย์ ขงจื๊อเป็นโลกียปราชญ์ที่พระเจ้าแผ่นดินจีนทรงนับถือทุกยุคทุกสมัย ยังไม่มีนักปราชญ์คนใดในโลกนี้ ที่พระเจ้าแผ่นดินทุกราชวงศ์เอาหมดมองโกลเข้ามาก็เอา เราต้องยอมรับว่าท่านมีความเป็นอมตะ คำพูดนี้เป็นความจริง แสดงว่าขงจื๊อต้องมีอะไรดี ในขั้นโลกีย์ขงจื๊อปูฐานไว้ให้จีนดีมาก ส่วนภาคโลกุตตระเต๋าเยี่ยม กึ่งๆ โลกุตตระดูถูกไม่ได้ ท่านบอกอย่าดูถูก ท่านอบรมพระธรรมทูตแต่ละรุ่นต้องเติมคำนี้ "คัมภีร์เต๋าเขาอย่าไปดูถูกนะ" ส่วนเซ็นนั้นมาทีหลัง

ที่จริงเซ็นมาแล้วในสมัยราชวงศ์ฮั่น พระเจ้าฮั่นเม่งตี่ต้นตระกูลสามก๊กอัญเชิญ ***พระไตรปิฎก*** แล้วสร้างวัดม้าขาวเมื่อสองพันปีเศษ เป็นประวัติศาสตร์ที่ยอมรับกัน อันนั้นก็มีเซ็นปรากฏอยู่แล้ว และพวกฉันยังเชื่อว่าพุทธศาสนาเข้าสู่เมืองจีนตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้าแล้ว ไปแบบพระธุดงค์ไม่เป็นทางการ มีประวัติศาสตร์อ้างอิงอยู่ อย่างในประวัติศาสตร์จีนสมัยเลียดก๊ก "เศ็กเกียม่อนี้ฮุดโจ้ว" นี้คือศากยมุนี สมัยเลียดก๊กทำไมถึงรู้จักแสดงว่าชาติใหญ่มีความสัมพันธ์กันมาแต่โบราณ (ศาสนาพุทธ)

จึงไปแบบพระธุดงค์ ไม่เป็นทางการ ถึงสมัยพระเจ้าฮั่นเม่งตี่อัญเชิญ (พระคัมภีร์) หินยานและมหายานมาแปลเป็นเรื่องทางการ

จากฮั่นเม่งตี่อีก ๕๐๐-๖๐๐ ปี ถึงมีโพธิธรรม นำนิกายเซ็นเอาบาตร จีวรของพระพุทธเจ้า หนีสงครามใหญ่ที่เผาอินเดียทั้งหมด โดยอ้อมแหลมมลายูมาไว้เมืองจีน เพราะมองดูว่าอินเดียจะถูกภัยสงครามใหญ่แน่นอน (อาจารย์เสถียร โพธินันทะบอกว่าสงครามครั้งนั้น เป็นสงครามอิสลาม แต่ภาษาจีนบอกแค่ว่า "สงครามใหญ่")

เจ้าคุณพุทธทาสท่านมองเห็นคุณค่าของมหายาน แต่หาคนถ่ายทอดเป็นภาษาไทยไม่ได้ ท่านว่าได้พยายามบอกให้คนจีนที่รู้ภาษาไทย (ให้ช่วย) เสร็จแล้วท่านไปเจอ ***สูตรของเว่ยหล่าง*** พระยาลัดพลีชลประคัลภ์ เอามาให้อ่าน (ฉบับภาษาอังกฤษ) อ่านดูก็ตกใจว่า "จีนมีของดี" แล้วมาเจอ ***คำสอนฮวงโป*** (ฉบับภาษาอังกฤษ) ยิ่งเชื่อมั่นใหญ่เลย ท่านบอกให้อาจารย์เสถียรบอกให้พวกผมพยายามแปลเป็นภาษาไทย เรายังไม่มีปัญญาเอาจีนมาเป็นไทย ต้องไปอาศัยมือฝรั่ง (หมายถึงหนังสือทั้งสองเล่มในภาษาไทย ท่านพุทธทาสถ่ายทอดมาจากฉบับภาษาอังกฤษอีกทีหนึ่ง)

เมื่อก่อนนี้คนไทยมักจะดูถูกพระจีนว่าเป็น "พระกงเต็ก" ทำพิธีกรรม เผากระดาษงมงาย เสร็จแล้วพอ ***สูตรของเว่ยหล่าง*** ออกไป ปัญญาชนไม่กล้าดูถูก ของดีจีนเขามีเราไม่อาจจะเอื้อมถึง ปัญญาของสามก๊ก เลียดก๊ก เป็นโลกียปัญญาที่สุดยอด

จีนเก่งปรัชญาโลกีย์อยู่แล้ว

ไม่ทราบว่า การที่ท่านพุทธทาสสนใจประวัติศาสตร์ของไชยา เป็นเหตุให้ท่านสนใจมหายานหรือเปล่า อย่างการที่ท่านสนใจเรื่องรูปปั้นพระอวโลกิเตศวร

ใช่ ท่านอ่านจากหลักฐานภาษาอังกฤษและมีระฆังใบหนึ่งขุดได้ที่ไชยา เดี๋ยวนี้ตัวจีนหายไปแล้ว เมื่อสี่สิบปีที่แล้วผมบอกอาจารย์ธรรมทาส (น้องชายท่านพุทธทาส) ว่าอย่าให้ระฆังตากฝน เสียดายตัวภาษาจีนว่า "ก๊ก-ไถ่-มิ้ง-อัง-ฮวง-เที้ยว-โหว-สุน" (國泰民安 風調雨順) คำพูดนี้ผมเอามาหมอตันม่อเซี้ยงดูท่านบอกว่าระฆังนี้ต้องเป็นกษัตริย์พระราชทาน แต่เดี๋ยวนี้หนังสือจีนหายหมดแล้ว เพราะตากน้ำฝน ฉะนั้น กรุงศรีวิชัยจึงมีความสัมพันธ์กับจีน อันนี้คงเป็นเรื่องที่เร้าอารมณ์ท่านให้ศึกษาเรื่องมหายาน (เชื่อว่านักโบราณคดี ประวัติศาสตร์สนใจระฆังนี้มาก)

ท่านพุทธทาสมองว่ามหายานต่างจากเซ็นอย่างไร

ท่านมองว่ามหายานทั้งหมดเป็นเรื่องงมงาย เป็นเทวนิยม ของผมนี่ก็เทวนิยมนะแล้วปัจจุบันร้อยละ ๙๐ ในเมืองไทยก็เทวนิยม บวงสรวง กราบไหว้วิงวอน ขอโชคลาภ เจ้าคุณฯ ท่านมองว่าทั่วๆ ไปในมหายานเป็นเทวนิยม ยังมิใช่อเทวนิยม ไม่ใช่พุทธศาสนาจริงๆ เจ้าชายสิทธัตถะประสูติในดงเทวนิยมทั้งหมด บวงสรวง ฆ่าสัตว์ บูชายัญ กระทั่งฆ่าคน เสร็จแล้ว

ท่านมองทะลุด้วยปัญญาที่เหนือเขา จึงเห็นว่านั่นขาดหลักวิชาการ งมงาย (ถือ) อารมณ์ เกินกว่าเหตุผล ระยะยาวจะไปไม่รอด จึงหนีออกบวช ก็ไปตรัสรู้หลักธรรม อเทวนิยม อนัตตานิยม กรรมนิยม นิพพานนิยม อันนี้กำมือเดียว ฟังได้ทุกคน แต่ปฏิบัติทันทีไม่ได้หมดนะ เคยมีคนกล่าวเป็นโศลกเปรียบเทียบไว้ว่า "คนศึกษาธรรมมีมากเท่าขนสัตว์ แต่ที่บรรลุธรรมมีจำนวนแค่เขาสัตว์เท่านั้น"

แล้วท่านพุทธทาสชอบเจออาจารย์**เสถียร โพธินันทะ** เจอพวกผมทีไรมักจะถามทุกที เจออาจารย์เสถียรยิ่งชอบ ชอบถามเรื่องพระสูตร สรุปแล้วพุทธศาสนาของจีนที่บริสุทธิ์จริงๆ คือ ***มหาสุญญตาสูตร*** ชื่อเต็มๆ คือ ***มหาปรัชญาปารมิตาสูตร*** ๖๐๐ ผูก พระถังซำจั๋งแปลไว้เป็นภาษาจีน พุทธศาสนาไม่ใช่เทวนิยม เป็นอเทวนิยมตาม ***มหาสุญญตาสูตร***

ตอนแรก กษัตริย์หลี ซี หมิน (ถังไท่จง) ไม่สนพระทัย เพราะมองว่า จีนมีศาสนาขงจื๊อ เต๋า อยู่แล้ว ถ้าไปเพิ่มอีกจะปกครองยาก อีกเรื่องคือ พระองค์มองพุทธศาสนาผิดไป นึกว่าเป็นเทวนิยม เหมือนขงจื๊อ เหมือนเต๋า พระถังซัมจั๋งจับจุดได้ จึงทูลว่า พระอรหันต์ไม่เหมือนกับเต๋า เพราะเหนือบุญเหนือบาป ดับกิเลสตัณหาอุปาทานได้ ดังนั้น พุทธศาสนาจึงไม่ใช่เทวนิยม

เป็นอเทวนิยม อันนี้เป็นประวัติศาสตร์

แล้วที่ท่านพุทธทาสบอกว่า "เซ็นเป็นผู้ล้อมมหายาน เป็นผู้คัดค้านมหายาน"

จริง อันนี้จริง คำพูดของเซ็นแทบทั้งหมด (ขอโทษเถอะ) เปรียบเทียบก็แบบทุบหม้อข้าว คือจะโจมตีพิธีกรรมที่งมงายจนเกินไป โจมตีการเอาหลักธรรมมาปฏิบัติอย่างไม่ถูกทาง เรื่องเทวนิยมก็ไม่พ้นจะหาเงิน แสวงลาภผล เพื่อปากเพื่อท้อง เทวนิยมที่สุดก็มาลงเอยที่วัตถุนิยม โลกเราที่ฆ่ากันทุกวันนี้ก็เพราะแย่งวัตถุนะ โบราณก็แย่งกัน. พระพุทธเจ้าจึงไปตรัสรู้อเทวนิยม อนัตตานิยม สุญญตานิยม กรรมนิยม นิพพานนิยม

นอกจาก *สูตรของเว่ยหล่าง* และ *คำสอนฮวงโป* แล้ว ท่านเอาอะไรจากมหายานอีกบ้าง

ส่วนใหญ่เป็นประเภทเรื่องข้างเคียง เจ้าคุณฯ มักจะจดหัวข้อสำคัญๆ ที่สนใจมาถาม เช่น เคยถามหมอตันม่อเซี้ยง อาจารย์เสถียรว่าฝรั่งอ้างอย่างนี้ถูกหรือเปล่า คัมภีร์นั้นมีอะไรบ้าง ว่าในพระไตรปิฎกจีนมีหรือไม่ อย่างนี้เป็นต้น

แล้ว ***มหาสุญญตาสูตร*** เป็นแค่ผูกหนึ่งใน ***มหาปรัชญาปารมิตาสูตร*** ตอนนั้นฉันลาออกจากงานประจำ จะมาตั้งกองแปล ***มหาปรัชญาปารมิตาสูตร*** เอาอย่างกษัตริย์หลี ซี หมิน ซึ่งจำนนต่อพระถังซำจั๋งจนตั้งกองแปลพระสูตรนี้ทั้ง ๖๐๐ ผูก โดยให้ทุนหลวง และใช้พระนักปราชญ์จีนถึง ๑,๐๐๐ องค์ร่วมกัน

แปลจากภาษาบาลีสันสกฤตเป็นภาษาจีน จึงสำเร็จ

พวกฉันคิดว่าจะทำกัน ๓ คน โดยให้อาจารย์เสถียรแปลเป็นภาษาไทย ฉันคอยอัดเทป พอถอดเทปเสร็จก็เอาไปให้หมอตันม่อเซี้ยง เกลาอีกทีหนึ่ง แต่จริงๆ แล้วก็แปลได้แค่ผูกเดียว คือ ***กิมกังเก็ง (วัชรปรัชญาปารมิตาสูตร)*** เพราะอาจารย์เสถียรตายเสียก่อน

มีอีกเรื่องหนึ่ง ฉันขอพูดหน่อยเถิดใครบอกท่านพุทธทาสจะไม่เกิด ผมเอาตามแบบมหายาน เขาเชื่อกันว่าท่านเป็นอรหันต์ไม่เกิด เรื่องนี้มหายานว่าอย่างไร เซ็นว่าอย่างไร เห็นเหมือนกัน เป็นอรหันต์แล้วไม่กลับมาเกิดอีก แต่ว่าถ้าต้องการเกิด เกิดได้ไหม? ตรงนี้ขัดกัน เพราะมหายานบอกว่าได้ถ้าต้องการ เพราะฉะนั้น ผมยังไม่เชื่อว่าท่านพุทธทาสจะไม่เกิด เพราะท่านมีปณิธานอันยิ่งใหญ่ที่ยังทำไม่สำเร็จอยู่ คือ "สารานุกรมพุทธศาสนาภาษาไทย" ทำออกมาได้เล่มเดียวย่อๆ ***ภาษาคน ภาษาธรรม*** ท่านบอกว่าเป็นงานชิ้นสุดท้ายไม่รู้จะมีชีวิตทำหรือไม่ บอกกับผมอย่างนี้ หลักฐานมีพร้อมแล้วท่านให้ผมช่วยหา ปณิธานนี้ยังไม่เสร็จ ผมเชื่อว่าท่านจะต้องกลับมาเกิดอีก และผมก็ขอให้ท่านกลับมาเกิดอีก

ท่านพุทธทาสจะชอบพูดว่า "การศึกษาศึกษาเพื่อให้พ้นทุกข์ สิ่งที่ไม่ช่วยให้พ้นทุกข์ก็ไม่ศึกษา" ในด้านมหายานนี้ท่านให้ความสนใจเซ็นในแง่นี้หรือเปล่า

ขอโทษ มหายานทั้งหมด ท่านดูถูกเลย แต่เซ็นนี่ท่าน

สนใจ เพราะเซ็นเข้ากับเถรวาทได้ โดยเฉพาะเรื่อง "สุญญตา" ของเราก็มีในหลักสูตรนักธรรมโท "วิโมกข์สาม" แต่ไม่มีอาจารย์สอนขยายความ ตอนที่คนโจมตีท่านพุทธทาสว่า สุญญตาไม่มีใน***พระไตรปิฎก*** เจ้าคุณนรฯ (เจ้าคุณนรรัตน์) บอกเลยว่า "ผิด เจ้าคุณฯ (หมายถึง ท่านพุทธทาส) ถูก" คือ มีวิโมกข์สามอยู่ เพียงแต่ไม่มีคนอธิบายเอง รุ่นก่อนก็ไม่มีคนอธิบาย เจ้าคุณนรฯ วัดเทพศิรินทร์เป็นคนยืนยันว่ามี หาคนสอนไม่ได้ สุญญตาจึงขาดตอน เจ้าคุณ (ท่านพุทธทาส) พูดถูกแล้ว

เซ็นเป็นสายสุญญตาโดยเฉพาะ เฉพาะ ***มหาสุญญตาสูตร*** นี้ เจ้าคุณฯ หลงเลย ฉันเคยฟังสรุปย่อๆ มาตอนอายุ ๑๔ ครั้งหนึ่ง หลังๆ อายุเกือบสามสิบ เคยฟังพระจีนสวด ๒-๓ ครั้ง เป็นปัญญาวิมุติล้วน แทบจะไม่มีเรื่องอภินิหาร (ขอโทษ) เรื่องงมงายแทบไม่มี สติปัฏฐานสี่ มรรคแปด โพธิปักขิยธรรมอยู่ในนั้นครบ

ที่ถูกใจท่านพุทธทาสมากที่สุดคือ มหาสติปัฏฐานสี่ของไทยเรามี กาย เวทนา จิต ธรรม เขาบอกว่า พิจารณาเห็นกายในกายเป็นอนิจจัง-ทุกขัง-อนัตตา-นี้ครบ แต่ไทยเน้นแต่อนิจจัง-ทุกขัง-อนัตตา เรื่องสุญญตาแทบไม่เคยได้พูด ยกเว้นแต่ที่เจ้าคุณพุทธทาสยกมา ท่านเป็นคนบุกเบิกสุญญตา อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา เราได้ยินกันเป็นเรื่องธรรมดา แต่ตามหลักเซ็นเป็นอนิจจัง-ทุกขัง-อนัตตา-และสุดท้ายเป็นสุญญตา สามอย่างแรกแปลเหมือนกันคือ อนิจจังแปลว่าไม่เที่ยง ทุกขังคือทนอยู่ไม่ได้ แต่เซ็นเติมไปอีกนิดว่า "ยึดมั่นเป็นทุกข์" ไทย

ไม่พูดคำนี้ใช้แต่ว่า "ทนอยู่ไม่ได้" แล้วอนัตตา "ใช่ตัว ใช่ตน ไม่มีตัวตน" แปลความหมายตรงกันทั้งสามคำ แต่เซ็นเติมว่า ถ้าเอา***มหาสุญญตาสูตร***เป็นหลัก สามอย่างนี้ยังเป็นโลกียธรรม ไม่ใช่โลกุตตระ เพราะอนิจจัง จิตยังปรุงแต่ง ทุกขังก็ยังปรุงแต่ง อนัตตาก็ยังปรุงแต่ง ต้องจิตหลุดพ้นจากความคิดปรุงแต่ง นั่นถึงจะเป็นสุญญตาเป็นนิพพาน ตราบใดยังอยู่ที่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จิตเธอยังปรุงแต่ง จิตยังวนเวียนเกิดดับ ยังเป็นโลกีย์ ไม่เป็นโลกุตตระ จิตต้องหลุดพ้นจากกระแสดึงดูดของโลกีย์จึงจะเป็นสุญญตาอันนี้เป็นสิ่งที่เร้าใจให้ท่านศึกษาเซ็น

อย่างกายานุปัสสนานี้ สุดท้ายจิตจะต้องหลุดพ้นเป็นความว่าง. อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คุณพูดได้ แต่จิตคุณหลุดพ้นหรือยัง ถ้ายังไม่หลุดพ้นยังไม่เป็นความว่าง ยังไม่เป็นนิพพาน ต้องจิตหลุดพ้นเมื่อไรจึงเป็นสุญญตา นี้คือขันธ์ ๕ ตามแนวจิตว่าง อันนี้เจ้าคุณฯ สนใจที่สุด บอก "แหม น่าจะแปลคัมภีร์ชุดนี้" ท่านอธิบายด้วยภาพเด็กเลี้ยงวัว

อีกคัมภีร์หนึ่งที่สำคัญมาก นอกจากเว่ยหล่างแล้วยังมีเว่ยไห่ หลานศิษย์เว่ยหล่าง อาจารย์เสถียร แปลจากภาษาจีนแล้ว เสร็จตอนใกล้ๆ จะตายมีขุนฯ อะไรก็

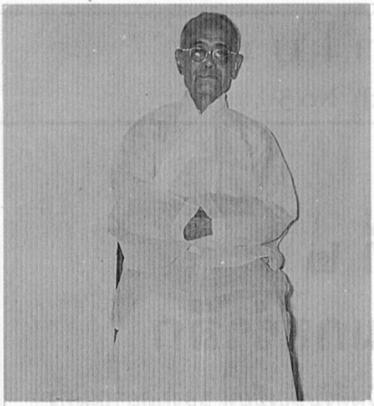

ไม่ทราบ ขอเอาไปพิมพ์ดีดให้ แกก็ให้ไป ไม่ถามชื่อแซ่ที่อยู่ จนบัดนี้ ฉันประกาศจนไม่ประกาศแล้ว สงสัยจะหายเข้าโลงตาขุนคนนั้นไปด้วยคัมภีร์นั้นชื่อ ***หุ่ยไห้ (ปัญญามหาสาคร)***

ในวงการพุทธศาสนาไทย-จีน ฉันได้ยินมาว่า เขานับถือนักปราชญ์อยู่สามท่าน หนึ่ง **หมอตันม่อเซี้ยง** พูดเสียงตามสายสถานีวิทยุจีนทุกแห่ง บอกเราอยู่เมืองไทยต้องเคารพพระเจ้าแผ่นดินไทย สอง ต้องควรใส่บาตรพระภิกษุสามเณร คนจีนถึงใส่บาตรพระทุกองค์บอกคนจีนใส่บาตรไม่น้อยกว่าคนไทย บุญคุณนี้อยู่ที่หมอตันม่อเซี้ยงพูดเสียงตามสายทุกสมาคมจีน มาที่นี่ (โรงเจเป้าเก็งเต๊ง) ก็พูดอย่างนี้ จากนั้นก็มีเจ้าคุณฯ พุทธทาสที่แปล ***สูตรของเว่ยหล่าง*** และ ***คำสอนของฮวงโป*** ทำให้ไทยกับจีนเชื่อมกันได้ อีกคนคือเสถียร โพธินันทะ ผู้แปล ***วัชรปรัชญาปารมิตาสูตร*** แปล ***วิมลเกียรตินิทเทศสูตร เมธีตะวันออก*** และ ***ปรัชญามหายาน*** ฯลฯ ๓ นักปราชญ์นี้นำพุทธศาสนาไทย-จีน เชื่อมกันได้ คนรุ่นเก่าเขาพูดอย่างนี้ และข้าพเจ้า "ธีรทาส" มีบุญอยู่หน่อยที่ได้พิมพ์คำสอนเหล่านั้นเผยแพร่

(ตีพิมพ์บางส่วนใน *เสขิยธรรม* ฉบับที่ ๑๘ ปีที่ ๓ เดือนกรกฎาคม-กันยายน ๒๕๓๖) ภาคสมบูรณ์ ตีพิมพ์ที่นี่เป็นครั้งแรก

บทที่ ๒
จาก สวนโมกข์รำลึก

สารคดีเรื่อง "สวนโมกข์รำลึก" นี้ ยินดีรับข้อเขียน ของกัลยาณมิตร ที่เคยเป็นศิษย์สวนโมกข์ ทั้งที่เป็นสหธรรมิกฝ่ายคฤหัสถ์และบรรพชิต

ธ.ธีรทาส ผู้แปล ศิษย์โง่ไปเรียนเซ็น

ธีระ วงศ์โพธิ์พระ หรือ ธ. ธีรทาส
ผู้พิมพ์ธรรมะแจกเป็นธรรมทาน
และพิมพ์ศิษย์โง่ไปเรียนเซ็น

ชื่อของ **"ธีรทาส"** ปรากฏอยู่ในหนังสือธรรมะที่แจกเป็นธรรมทานมานานปี หนังสือจำนวนนับหมื่นๆ แสนๆ เล่ม ได้รับการจ่ายแจกแก่ผู้ประสงค์เรื่อยมาเหมือนสายธารแห่งบุญกุศลต่อเนื่อง **พุทธบริษัทไทย-จีน** ผู้สนใจธรรมจำชื่อบุคคลที่ปรากฏอยู่ท้ายเล่มหนังสือทุกเล่มว่า

จม. ส่ง นายธีระ วงศ์โพธิ์พระ พุทธสมาคม เป้าเก็งเต้ง

๒๓๑/๑ ซอยปลูกจิต ๒ ก.ท. (ถ้าจะร่วมสร้างบุญกุศลบารมีพวก ธนาณัติสั่งจ่าย ธีระ **วงศ์โพธิ์พระ** นามบัตรประชาชนที่ ป.ณ. คลองเตย รับเงินเร็วดีอยู่ห่างกันไม่ไกลนัก)

นี่คือคำประกาศบอกแจ้งถึงสหายธรรมที่ต้องการรับหนังสือธรรมทาน โดยที่องค์กรดังกล่าวถือคติที่ว่า "ธรรมทานชนะการให้ทั้งปวงในโลกนี้และโลกหน้า"

ธีระ วงศ์โพธิ์พระ ก็คือ **"ธ.ธีรทาส"** นั่นเอง เขาพิมพ์หนังสือธรรมะแจกเป็นธรรมทานไปยังห้องสมุดประชาชนทุกจังหวัดทำเป็นตัวอย่างให้รู้ว่าบ้าแจกทาน ในทางที่ดี แจกตรงที่พระภิกษุ สามเณรก็มี แจกผู้ยากจนอยากจะอ่านหนังสือธรรมะ สนใจส่งจดหมายไปขอเขาก็ส่งไปให้ฟรีๆ ไม่มีค่าส่ง...

ด้วยเหตุดังว่ามานี้ ชื่อของ "ธีรทาส" จึงเป็นชื่อของนักบุญไร้เครื่องแบบที่ผู้คนรู้จักแต่ชื่อ มีน้อยคนนักจะได้รู้จักตัวของท่านผู้นี้ หนังสือ "ดอกโมกข์" จึงหาโอกาสสนทนากับท่านผู้นี้ ในวันพุทธทาสที่สวนโมกข์ ท่านผู้นี้จึงเปิดโอกาสให้เราได้สนทนากันเป็นครั้งแรก และนี่เป็นครั้งแรกที่มีการเปิดเผยภูมิหลังและวิถีชีวิตบนทางกุศลของนักแปลหนังสือที่มีชื่อว่า ศิษย์โง่ไปเรียนเซ็น (ฌาน) พิมพ์ออกไป ๔ เล่มแจกผู้คนทั่วประเทศ แจกหนังสือพุทธทาสด้วย

คุณธีรทาสเล่าให้ฟังว่า งานแปลภาษาจีนของท่าน มีเหตุปัจจัยจากผลที่บิดาของเขามาจากเมืองจีน ท่านก็เอาหนังสือจีนศิษย์โง่เรียนเซ็นและเรื่องอื่นๆ มาด้วย แล้วท่านก็แปลให้เป็น

ภาษาไทยตอนที่คุณธีรทาสอายุ ๗ ขวบ โดยมี**พระมหาเอี่ยม** เป็นผู้ถอดเป็นภาษาไทย ท่านทำเอาไว้เสร็จแต่ไม่มีโอกาสจะพิมพ์ออกไปได้ คิดว่าถ้าออกไปตอนนั้นผู้อ่านรับไม่ได้

เมื่อไม่ได้พิมพ์ก็เก็บต้นฉบับเอาไว้แซ่เอาไว้อย่างนั้น บิดาของคุณธีรทาส ก็คือ นายกิมเซ็ง แซ่เล้า คนทั่วไปเรียกว่า ซินแสกิมเซ็ง บิดาของท่านผู้นี้ผ่านการศึกษาพุทธศาสนานิกายเซ็นมาและลัทธิเต๋ามาจากจีน บิดาของท่านธีรทาสถ่ายทอดเป็นภาษาไทยไว้ตอนอายุ ๔๘ ปี ส่วนธีรทาสอายุ ๑๔ ปี คุณธีรทาสเล่าให้ฟังตอนนั้นว่า

"ก่อนตายเตี่ยสั่งไว้ว่า ให้ฉันเรียนภาษาไทยให้เก่ง แล้วหาโอกาสจัดพิมพ์เรื่องที่แปลไว้ให้ได้แต่ต้องใช้เวลา ก่อนเตี่ยของฉันทางเมืองจีนเคยส่งพระเซ็นมาเมืองไทย ๓ องค์ ยุคก่อนรัชกาลที่ ๕ ตอนปลายมาก็ว่าทำไม่ได้ออกไม่ได้คนไม่ยอมรับ ต่อมาจึงส่งสายอุบาสกมาคือเตี่ยฉันอีกคนมาจึงได้มีโอกาสถอดความเรื่องเซ็นไว้เป็นภาษาไทย ต่อมาจึงได้มี**ท่านเจ้าคุณพุทธทาสแปลสูตรเว่ยหล่างออกมาปูพื้นฐาน** ฉันเองกับอาจารย์เสถียร โพธินันทะ อายุไล่เลี่ยกัน ฉันอายุ ๑๙ ปี อาจารย์เสถียร โพธินันทะ อายุ ๑๘ อายุขนาดนี้แกก็มีชื่อเสียงโด่งดังในด้านศาสนาแล้ว"

คุณ **"ธีรทาส"** เล่าให้ฟังว่า เขากับอาจารย์เสถียร โพธินันทะ ไปเรียนคัมภีร์สุญญตากับนายแพทย์ตันม่อเซี้ยงด้วยกัน เรียนคัมภีร์นิกายเซ็น ท่านสอนให้ทั้งสองคน คุณเสถียรเป็นศิษย์รุ่นพี่ เขาเป็นผู้พาธีรทาสไปเรียนด้วยกัน ได้รู้จักกันจน

กระทั่งได้ทำหนังสือธรรมะด้วยกัน.

ชีวิตของ **"ธีรทาส"** คลุกคลีอยู่กับบุญและทานมาตั้งแต่ต้น เขาเริ่มมีความคิดซื้อหนังสือแจกเมื่อตอนอายุ ๒๑, ๒๒-๒๓ ตอนนั้นยังไม่ได้พิมพ์เลย มาพิมพ์เองเอาเมื่อตอนหยุดงาน ตอนนั้นอายุ 32 ปีแล้ว หยุดงานประจำในทางโลกหมดหมุนชีวิตมาสืบสานมรดกธรรมคัมภีร์เซ็นที่เตี่ยทำทิ้งไว้ให้

"ธีรทาส" หยุดทำงานทางโลกมาพิมพ์ **"ศิษย์โง่เรียนเซ็น" อาจารย์เสถียร โพธินันทะ** ตอนนั้นท่านอ่านเรื่องนี้แล้วบอกว่า แปลใช้ได้ สำนวนก็ใช้ได้ เวลานั้นอาจารย์เสถียรฯ เป็นนักเทศน์ที่ดังมาก ตอนอายุ ๑๘-๑๙ คนรู้จักกันดี ส่วนตัวธีรทาสสารภาพว่าจะทำอย่างท่านเสถียร โพธินันทะ ไม่ได้ เพราะตัวเองต้องทำงานเลี้ยงแม่เลี้ยงน้อง แต่พอมาถึงตอนอายุ ๓๒ ก็ตัดสินใจว่าจะเลือกทางนี้ อายุ ๓๔ ปี ศิษย์โง่เรียนเซ็น ก็พิมพ์ออกเผยแพร่ได้เป็นครั้งแรกในเมืองไทย

หนังสือเรื่อง **"ศิษย์โง่เรียนเซ็น"** ที่จัดพิมพ์โดยคุณธีรทาสกลายเป็นตำนานการเผยแพร่พุทธศาสนานิกายเซ็นที่ถูกแจกจ่ายไปในบ้านเรือนของชาวพุทธไทย-จีนเรื่อยมา นับว่าเป็นบุญกุศลที่ซึมซับอยู่ในตัวของท่านหรือจะเรียกว่า บุพกรรมที่บิดา-มารดาเคยมีไว้ส่งผลให้บุตรสืบสานมรดกธรรมนี้

ประวัติศาสตร์ชีวิตของซินแซกิมเซ็ง แซ่เล้า บิดาของคุณธีรทาสนั้นน่าสนใจมิใช่น้อย เขาเขียนไว้ในคำนำของ**หนังสือ "ศิษย์เต๋า. เซียน. เซ็น."**

"ข้าพเจ้า ธ. ธีรทาส อายุ ๑๔ ปี บิดาถึงแก่กรรม วัน

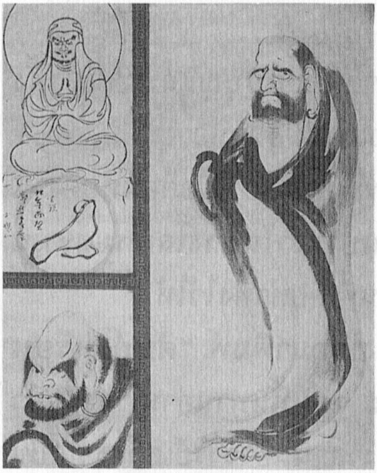

โพธิธรรม ผู้นำพุทธศาสนาเข้าสู่จีน ทำให้เกิดพุทธศาสนามหายาน และนิกายเซ็นขึ้นที่นั่น ก่อนจะเข้าไปในญี่ปุ่น

บรรจุหีบศพมารดาข้าพเจ้า **นางบุญสิน แซ่จึง** ท่านบอกให้เขาเอาหนังสือต่างๆ ของเตี่ยฉันใส่หีบศพฝังลงไปเลย ให้เจ้าของเขาไป คุณแม่ท่านพูดอีกว่า "ของแกเอามา ก็ให้แกเอาไป แล้วก็ไม่มีใครอ่านของแกรู้เรื่องอีกด้วย คัดเอาไว้แต่ภาษาไทยที่ลูกชายพออ่านออกไว้ก็แล้วกัน"

เมื่อข้าพเจ้าอายุ ๑๙ ปี ได้รวบรวมแล้วพิมพ์ดีดจากต้นฉบับภาษาไทยโบราณ ต้องให้**อาจารย์เสถียร โพธินันทะ** ช่วยอ่านเดาความ ตัดสินในคำขาดตอนหายไปตอนนั้น อาจารย์เสถียรฯ มีอายุ ๑๘ ปี กำลังมีชื่อเสียงโด่งดังมาก นับว่าหนังสือชุดนี้ได้ผ่านครูช่วยตรวจสอบทำเรื่องที่ตายไปแล้ว ๔ ท่าน ฯลฯ

คำกล่าวของท่านธีรทาสหรือ **ธ.ธีรทาส** สะท้อนให้เราได้รู้ที่มาของหนังสือธรรมทานที่เขาทำขึ้นในชีวิต อมิตาพุทธเราได้ยินกันบ่อยๆ แต่บางทีเราไม่รู้ว่ามันหมายถึง แสงสว่างที่ไม่มีที่สิ้นสุดหรือแสงแห่งชีวิตอนันตกาล วิทยาทานของ นายธีระวงศ์โพธิ์พระ เกิดขึ้นเพื่อแจกจ่ายแสงสว่างนั้นให้ฟรีๆ แก่เพื่อนมนุษย์ผู้แสวงหา เขาเกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๑ อายุถึงวันนี้นับได้ ๗๑ ปี เขาทำหน้าที่แจกทานหนังสือมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕๐ ปี

สมัยแรกเขาแจกหนังสือ **"ศิษย์โง่ไปเรียนเซ็น" ภาค ๑ จำนวน ๔ เล่ม** ก่อนที่จะมาทำ**หนังสือ ศิษย์เต๋า เซียน เซ็น ภาค ๒ อีก ๒ เล่ม. และพระคัมภีร์ปริศนาธรรม ๑๘ พระอรหันต์.** มอบให้สำนักพิมพ์สุขภาพใจพิมพ์จำหน่ายเป็นครั้งแรก

หนังสือที่คุณ ธ.ธีรทาส เคยแจกฟรีในอดีตนั้นมีทั้งบุคคล ห้องสมุดประชาชน นักโทษในเรือนจำมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู ตามโรงเรียนต่างๆ เขาทำหน้าที่นี้ ตอนเป็นผู้แทนขายยา อายุ ๒๑ ปี เขาเคยเดินทางไปตามต่างจังหวัดต่างๆ ทั่ว ๖๑ จังหวัด เป็นอาชีพขายยาฝรั่งบริษัทแรกที่ทำคือ บริษัทการแพทย์เภสัช สี่กั๊กพระยาศรี กทม. เขาเล่าให้ฟังว่า

"บริษัทที่สองคือ **บริษัทสควิบบ์. ยาเคาเตอร์ เพน** นี่ออกจากหัวคิดของฉันเอง ทำงานอยู่สควิบบ์ ๗ ปี แล้วขายยาหม่องตราพระอีก ขายยาหม่องตราพระอยู่นานปี ทำงานมีเงินเดือน ๑,๕๐๐ แต่มีค่าคอมมิชชั่นอีกต่างหากทำงานเลี้ยงครอบครัวด้วย แล้วก็มาทำหนังสือธรรมะแจกผู้คนทั้งหลายเรื่อยมา"

ธ.ธีรทาส เกิดที่ตำบลโพธิ์พระยา จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอเมือง เรียนหนังสือเบื้องต้นที่วัดพร้าว, วัดจันทร์ ศิษย์หลวงพ่อพริ้ง, หลวงพ่อเซ้ง วัดพร้าว-วัดจันทร์ จบป. ๔ แล้วข้ามมาเรียนต่อด้วยตัวเองมาได้เนื้อเรื่องการเรียนก็ตอนที่เรียนพระคัมภีร์กับ**นายแพทย์ตันม่อเซี้ยง และอาจารย์เสถียร โพธินันทะ**ผู้มีความรอบรู้แตกฉานในคัมภีร์พุทธศาสนามหายาน

ธ.ธีรทาส หรือธีระ วงศ์โพธิ์พระ เรียนพื้นฐานภาษาจีน

จากบิดา พอรู้ความเรื่องพระไตรปิฎกเกี่ยวกับพระคัมภีร์เซ็น เล่านิทานเซ็นได้จากเนื้อหาที่บิดาทำเป็นภาษาไทยไว้ให้ เขาพูดถึงพื้นฐานป. ๔ ที่เรียนมานั้นดูจะน้อย แต่เขาเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้หาประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตัวเองเรียนตามธรรมชาติ

นอกจากนี้แล้วยังได้เรียนภาษาอังกฤษกับบราเดอร์พวง อาจารย์รัศมี ตอนเวลากลางคืนนาน ๒ ปี ก่อนที่จะก้าวไปมีอาชีพเป็นเซลล์แมนขายยา ขายอะไรตอนแรกๆ พูดภาษาอังกฤษได้ เขียนภาษาอังกฤษได้ เขาได้รับเหรียญและใบรับรองเซลล์แมนขายดีที่บริษัท สควิบบ์ (SQUIBB) ซึ่งเป็นบริษัทขายยามีชื่อเสียงของอเมริกาสมัยนั้น บริษัทดังกล่าวตั้งอยู่แถวสามแยก กทม.

ธ.ธีรทาส ทำงานขายยาเลี้ยงแม่เลี้ยงน้อง เพราะบิดาเสียชีวิตไปก่อนแล้ว ที่จริงบิดาสอนเรื่องศาสนาไว้หนักแน่น แต่ว่าบิดาไม่ได้ทิ้งเงินเอาไว้ให้ เขาจึงต้องหาเงินเลี้ยงแม่และน้องอีกหนึ่งคน นั่นคือเหตุผลสำคัญที่คนจนมักจะต้องทำมาหากินก่อนที่จะหาธรรมะทั้งๆ ที่จิตใจเปี่ยมล้นด้วยธรรมะมาตลอด

เมื่อได้ทำหน้าที่ของลูกที่ดีและพี่ที่รักน้องอย่างนั้นแล้ว ครั้นโอกาสมาถึง ธ.ธีรทาสก็ไม่ลืมคำสอนของบิดา เขาเริ่มคิดอะไรๆ อย่างที่เขาตั้งใจไว้ ไม่ลืมอุดมการณ์ของตัวเอง ต่อคำถามที่หลายคนอยากรู้ว่า **ธ.ธีรทาส หรือธีระ วงศ์โพธิ์พระ** มีภรรยาหรือไม่ เขาตอบอย่างไม่ลังเลใจทันทีว่า

"ไม่มี ฉันไม่ได้แต่งงาน ตั้งใจไว้ว่าจะหาทุนสักก้อน ไม่ใช่ลูกคนรวยแต่เคยซื้อที่ไว้ ๔ แห่งในกรุงเทพฯ ต่อมาก็ขายหมด

แล้วเอาเงินมาเป็นทุนทำหนังสือธรรมทาน ก็ทำแจกไปมากพอสมควรแล้ว หนังสือที่เคยแปลออกมาพิมพ์มาแล้ว มีเรื่องประวัติเจ้าแม่กวนอิม, ตำราอาหารเจ, กับมังสวิรัติ ลังกาวตารสูตร แล้วเว่ยหล่าง ฮวงโปนี้นานๆ ที่จัดพิมพ์แจกให้ห้องสมุดเขา เวลาพิมพ์ที่มีคนเขาจะเอาสปอนเซอร์ ๒,๐๐๐ กว่าแห่งนี้ส่งให้เขาหมดทุกแห่ง”

พุทธสมาคม เป้าเก็งเต๊ง ซึ่งเป็นสื่อกลางในการดำเนินการธรรมทานแจกหนังสือธรรมะที่ ธ.ธีรทาส แปลนั้นมีหลักการที่เป็นโรงเจ อาศัยฤดูกาลหน้ากินเจคนมากันมาก ก็ใช้โอกาสนั้นแจกหนังสือธรรมทานไปแล้วคนอื่นรู้เข้าเขาก็มีจดหมายมาขอจึงจัดส่งหนังสือไปให้

ธ.ธีรทาส วันพุทธทาสที่ลานหินโค้ง สวนโมกข์. อ.ไชยา
๑. คุณเมตตา พานิช หลานชายอาจารย์พุทธทาสภิกขุ.
๒. อาจารย์ ส.ธโนฆาภรณ์ เลขานุการชมรมธรรมทาน เป้าเก็งเต๊ง. ๓. ธ.ธีรทาส

หนังสือที่นำไปแจกแก่ผู้สนใจในช่วงนั้น คุณธ. ธีรทาส อายุ ๒๓ ปี เงินที่มีอยู่มากพอที่จะใช้จ่ายได้รับเงินเดือนจากบริษัทรวมทั้งเงินอื่นที่เหลือเป็นหมื่นๆ ก็ไม่รู้ว่าจะเอาไปทำอะไร จึงนำไปซื้อ**หนังสืออาจารย์พุทธทาสภิกขุบ้าง หนังสือของอาจารย์บุญมี เมธางกูร บ้าง** ซื้อแล้วจัดส่งไปให้ห้องสมุดที่เขาขาดหนังสือออกไปสำรวจดูแล้วก็จัดส่งไปให้

วิถีชีวิตของ ธ.ธีรทาส หรือ ธีระ วงศ์โพธิ์พระ ดำเนินไปตามเส้นทางบุญกุศลอย่างนี้เรื่อยมาจนอายุผ่านวัย ๗๐ ปีมาแล้ว ห้องสมุดไม่ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ แห่ง เคยได้รับหนังสือธรรมทานของเขามานานปี เมื่อสอบถามถึงความรู้สึกที่มีต่อท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ หรือ ความประทับใจที่มีต่อผลงานของท่าน จนใช้นามปากกา ธ.ธีรทาส เขียนหนังสือ เขาก็เล่าให้ฟังว่า...

"ฉันประทับใจท่านอาจายํพุทธทาสที่สุด ความประทับใจผลงานของท่านนั้น ฉันเคยอ่านหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ เป็นเล่มแรกอ่านที่เชียงใหม่ ตอนนั้นเรื่องนี้ท่านเจ้าคุณปัญญาเคยเอาไปออกอากาศขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ มองไปในเมืองไทยหาพระอย่างนี้ไม่เจอ ตอนนั้นฉันยังเป็นผู้แทนขายยา อ่านแล้วก็ลงมาหาท่านเพราะขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ แล้วก็มากราบท่าน สมัยก่อนไม่มีรถต้องเดินเท้ามาที่วัดสวนโมกข์ พบท่านแล้วบอกเล่าให้ท่านฟังว่า บิดาผมทำอย่างนี้ อย่างนี้ ทำหนังสือไว้ ท่านบอกว่านั่นมันดีมาก ทำไมไม่พิมพ์ออกมา ก็บอกท่านว่าขอเวลาอีกสักพักหนึ่ง ท่านก็ว่า

หนังสือทั้งหมดนั้นมันน่าจะออกได้ พิมพ์ออกเป็นภาษาไทยเสร็จแล้ว วันที่ผมจะกราบลาท่าน ท่านเดินออกไปส่งผมตรงนั้น ท่านบอกว่า **"ธีระทำยังไงช่วยกันปลุกระดมลัทธิความกตัญญูของขงจื๊อ ความกตัญญูกตเวทีนี่มันสูญพันธุ์ไปแล้ว หรือแทบจะสูญพันธุ์ไปแล้วให้ฟื้นขึ้นมา และแนวโพธิสัตว์เดี๋ยวนี้โลกไม่มีพระโพธิสัตว์เสียแล้ว ช่วยกันทำให้มันฟื้นขึ้นมา ทำอย่างไรจึงจะช่วยแก้ไขสถานการณ์ของโลกได้"** ท่านพูดกับผมอย่างนั้น อันนี้เป็นแรงบันดาลใจให้กับผมมากเหมือนกัน หลังจากนั้นไปผมลงมือซื้อหนังสือแจกเลย แล้วก็ตั้งใจให้ถึงจุดหมายให้ได้"

ปณิธานธรรมของ ธ.ธีรทาสในอดีตนั้น เขาทำตามที่ท่านอาจารย์พุทธทาสพูด ทำตามที่เขาคิดและตั้งใจจะทำจนถึงที่สุด เพื่อการเชิดชูวิญญาณของพระโพธิสัตว์อย่างที่ท่านอาจารย์พุทธทาสทำมาแล้ว

ธ.ธีรทาส หรือ คุณธีระ วงศ์โพธิ์พระ ไม่ใช่นักพูด แต่เขาเป็นนักบุญผู้มองเห็นว่าการแจกจ่ายให้ **"ธรรมทาน" นั้นย่อมชนะการให้ทั้งปวง**

บทสนทนา สั้น ๆ นี้เกิดขึ้นที่ลานหินโค้งของสวนโมกขพลาราม เมื่อคราวที่ศิษย์สวนโมกข์ทั่วสารทิศพากันไปชุมนุมน้อมรำลึกถึงวันดับขันธ์ของท่านอาจารย์พุทธทาส เขาคือ "ดอกโมกข์" ดอกหนึ่งของสวนโมกขพลาราม แม้วัยของเขาจะย่างก้าวสู่ปัจฉิมวัยแล้ว

คุณธ.ธีรทาส ยังได้แถมท้ายไว้กับหนังสือ "ดอก

โมกข์" รายตรีมาส อีกอย่างหนึ่งว่า...

เสาหินอ่อน หรือ อนุสรณ์สถานที่เผาสรีระของท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ ซึ่งตั้งโดดเด่นอยู่ตรงทางขึ้นโบสถ์ธรรมชาติของเขาพุทธทองนั้น มีอักษรสามภาษาจารึกชื่อและถ้อยคำไว้ประวัติศาสตร์ด้านอักษรจีนจารึกนั้น คุณธีรทาสบอกกับเราว่า

"ภาษาจีนทีแรก เขาให้ผมช่วยเขียนแต่ผมไม่มีปัญญา ผมจึงไปหาเพื่อน เขาเรียนจบจากจุฬาฯ แล้วก็จบจากปักกิ่งเป็นคนช่วยแปลเป็นภาษาจีน เพื่อนคนนี้ชื่อ **วิโรจน์ อำไพ** เคยมาหาท่านอาจารย์พุทธทาสเขาเก่งภาษาจีนมาก ไปอยู่ปักกิ่งรุ่น**ปรีดี พนมยงค์** เรียนจบที่ปักกิ่ง เขาจบจุฬาฯ ก่อนเป็นเจ้าของโรงพิมพ์มหาชนเก่า เคยเนรเทศตัวเองหนีไปอยู่กับท่านปรีดีไปปักกิ่งเลยเรียนจบที่นั่น"

ธ.ธีรทาส ยังมีชีวิตปกติสุขโดยธรรม บุคลิกเรียบง่ายของเขาแม้จะมิใช่นักบวช แต่อยู่อย่างนักบุญผู้ปล่อยวาง หนวดเคราที่ปล่อยตามธรรมชาตินั้นยาวขาวขึ้นโดยลำดับ **เมื่อเราได้พบเขาครั้งสุดท้ายในวันเผาศพ อาจารย์อรุณวตี สุวรรณกนิษฐ์ที่วัดตะกล่ำซอยอุดมสุข ในวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๒ แต่ดวงตาคู่นั้นยังสดใสอยู่คงเดิม**

สัมพันธ์ ก้องสมุทร

ตัวประหลาดกึ่งอสุรกาย

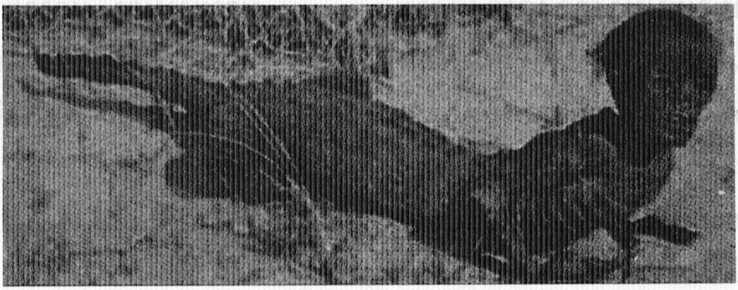

โอ! สัตว์คือคน–หรือคนคือสัตว์...?
ภาพสัตว์เริ่มพัฒนาไปเป็นคน...?
นำมาจาก น.ส.พ.ไทยโพสต์ เอ็กซ์–ไซท์

ส.ธโนฆาภรณ์ ๓๑/๘/๒๕๔๓

ไทยโพสต์ ภาพถ่ายสัตว์ประหลาดครึ่งคนครึ่งสัตว์ สะเทินน้ำสะเทินบก ครึ่งท่อนบนคล้ายมนุษย์ ส่วนท่อนล่างกลับคล้าย จระเข้ ถูกเผยแพร่สะพัดผ่านอินเทอร์เน็ต พร้อมคำถามเชื่อหรือไม่

ภาพถ่ายดังกล่าวเป็นภาพตัวประหลาดครึ่งคนครึ่งสัตว์เลื้อยคลานโดยถูกระบุว่า

ถ่ายได้ที่บริเวณใกล้กับชายหาดซาฟานิย่า ในอีสเทิร์น โพรวินซ์ ซึ่งขณะนี้ทางกองกำลังความมั่นคงอรามโก และกองกำลังรักษาความมั่นคงของอุตสาหกรรม (ไอเอสเอฟ) กำลังถกเถียงกันเรื่องมาตรการที่จะนำมาใช้ว่าจะเป็นการออกประกาศเตือน, ปิดชายหาด หรือเพิ่มกำลังคนในการตรวจตรา

มีรายงานว่า มีการพบตัวประหลาดครึ่งคนครึ่งสัตว์ประเภทนี้ มากกว่า ๓,๕๐๐ ตัว ในทานายิบ โดยการพบเห็นครั้งล่าสุดเกิดขึ้น เมื่อ ๒๕ ปีที่แล้ว

สังขารชีวิตมนุษย์พัฒนามาจากสัตว์ จากนสพ. ไทยโพสต์
ฉบับวันพฤหัสบดีที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๓

...ส. ธโนฆาธรณ์

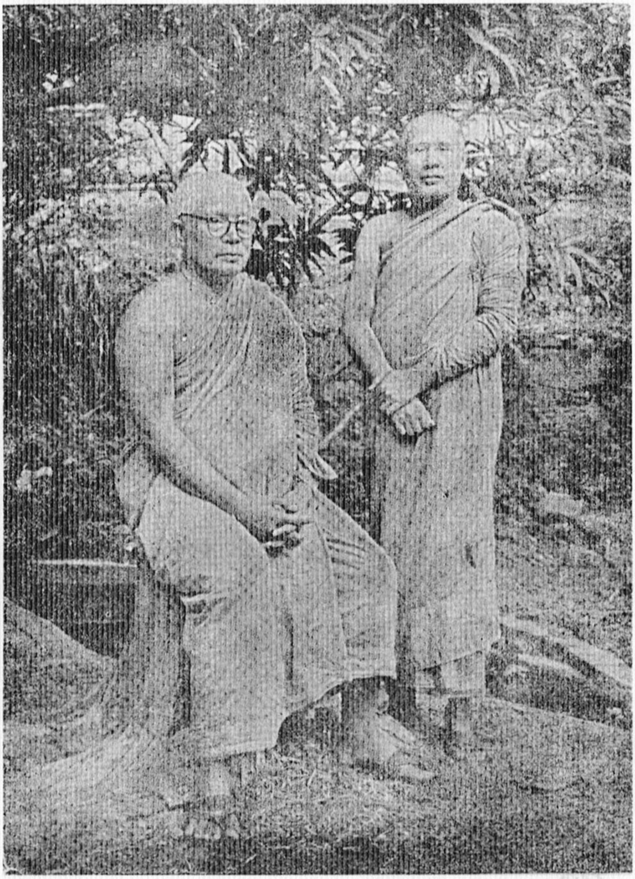

ท่านเจ้าคุณสวนโมกข์ ฯ (พุทธทาสภิกขุ)
อ.ไชยา สุราษฎร์ธานี
ท่านเจ้าคุณวัดชลประทาน (ปัญญานันทภิกขุ)
อ.ปากเกร็ด นนทบุรี
(ภาพถ่ายโดย ร.บุนนาค พ.ศ. ๒๕๐๖ ที่เชียงใหม่)

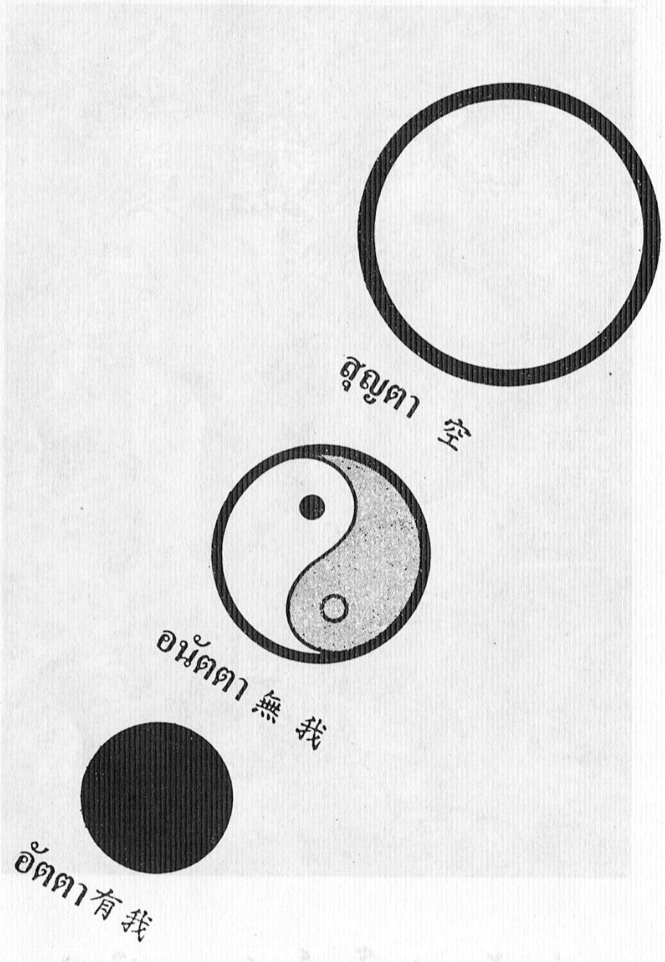

ศาสนาหรือลัทธิต่างๆ ในโลกมนุษย์นี้ ย่อความแล้ว มี ๓ กลุ่ม. คือ

(๑) กลุ่มอัตตา (กำไว้จนแน่นเลย)

(๒) กลุ่มอนัตตา (จับบ้างปล่อยบ้าง หรือเดี๋ยวกำเดี๋ยวปล่อย)

(๓) กลุ่มสุญตา (ปล่อยวางหมดหรือว่างทั้งปวงแล..)

จาก ชนะชัย สุชนารักษ์.

ระฆังโบราณที่ขุดพบ เมืองไชยา
เป็นปัญหาโบราณคดีระดับสากลโลก

พ.ศ.2493 ข้าพเจ้า ธ.ธีรทาส.ได้นำอักษรจีน 8 ตัวที่จารึกในระฆังที่ขุดพบ อ.ไชยา ไปให้ อาจารย์ ตันม้อเซี้ยง และ อาจารย์เสถียร โพธินันทะ ทั้งสองท่านอ่านดูแล้ว ลงความเห็นว่า เป็นของ พระเจ้ากรุงจีน/พระราชทานมาให้แก่ กรุงศรีวิชัย. ท่านอาจารย์บอกว่า

(1) สมัยโน้น จีน ขาดแคลนทองเหลือง การหล่อระฆังใหญ่ จะต้องใช้เหล็กผสมทองเหลือง หรือสัมฤทธิ์แก่เหล็กมาก ดังระฆัง ที่ขุดพบนี้. เมืองจีน ก็เคยมีแบบนี้

(2) อักษรจีนที่จารึกในตัวระฆัง 8 ตัว เป็นคำพูดของ พระเจ้าแผ่นดิน คงจะสมัยราชวงศ์ถัง มีอายุนานกว่า 1000 ปีขึ้นไป อักษร 8 ตัวนี้ใช้เฉพาะฮ่องเต้จีน เวลา พระราชทานวัตถุสิ่งของให้แก่เมืองต่างๆ

ถ้าเป็นสามัญชนแล้วไม่กล้าใช้อักษร 8 ตัวนี้ (ก๊ก–ไถ่–มิ้ง อัง. ฮวง–เที้ยว–โหว–สุน 國泰民安 風調雨順 **)**

(3) นักขุดค้นประวัติศาสตร์ สาขาโบราณคดี ระหว่างสากลโลก ยังถกเถียงกันอยู่หรือตกลงกันไม่ได้ว่า เมืองหลวงกรุงศรีวิชัย จะสร้างไว้ที่ไหน? มีกลุ่มหนึ่งว่า เมืองหลวง กรุงศรีวิชัยนั้นอยู่ที่ บรมพุทโธเมืองชวา ประเทศอินโดนีเซีย อีกกลุ่มหนึ่งว่า เมืองหลวง กรุงศรีวิชัย อยู่ที่เมืองไชยา (อ.ไชยา) ประเทศไทย

ระหว่างงานเผาสรีระของท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ

อาจารย์ ส. ธโนมาภรณ์ ได้นำข้าพเจ้า ธีระ วงศ์โพธิ์พระ(ธีรทาส) ไปชมระฆังโบราณในพิพิธภัณฑ์ วัดพระธาตุฯ อ.ไชยา อีกครั้งหนึ่ง

โอ..อมิตาพุทธ ! เห็นความไม่เที่ยงของสังขาร คืออักษรจีน 8 ตัวนั้น อยู่ไม่ถึง 50 ปี จากที่ข้าพเจ้าเห็นเป็นครั้งสุดท้าย ความเก่าแก่ชราอายุพันกว่าปี ตัวอักษรจีนเกิดสนิมกัดผุกร่อนหลุดหายไปจนหมดแล้ว

จากธีระ วงศ์โพธิ์พระ (ธ.ธีรทาส)

22/9/2543

ISBN 974-7736-43-8

9 789747 736434

20.-

สุขภาพใจ